

SPF SENIORERNA Rönnen i Piteå

På torsdagen hade cirka 25 personer trotsat vintervädret och samlats i Muséets sessionssal, där Morgan Stenberg under rubriken "Sveriges näst sista häxa", berättade om Ingeborg Pedersdotter född 1647 och avrättades för häxeri 1682. Det var under Stormaktstiden och under de senaste sjuttio åren hade det gått riktigt bra för Sverige. Men det var nackdelar också med detta imperium, framför allt militärt. Det krävdes många soldater för att försvara Imperiets långa gräns, så man anlät tyska och skotska legoknektar och dom kan ta betalt! Sverige befann sig ständigt på krigsstigen under denna tid och under krig, sprider sig många sjukdomar som decimerar befolkningen, inte bara på slagfälten, utan de sprider sig till det civila samhället.

Indelningsverket kom till för att förse landet med soldater. I det fanns bestämmelser som sade att soldaten skall vara gift. Om han själv hade en fru, var det bra. Men om han var ogift, så genomfördes genom samhällets försorg, tvångsgifte. Det var viktigt att hålla soldattorpet i hävd och den lotten föll på soldathustrun, när maken var inkallad. Om soldaten omkommit på slagfältet, var roten tvungen att skaffa en ersättare och därmed blev änkan av med rätten att bo på torpet. Det skulle ju nyttjas av den nya soldaten och hans familj. Detta hände för Ingeborg Pedersdotter. Hon kom genom många märkliga omständigheter att hamna i prästgården i Arvidsjaur, där hon för att hon var en skicklig spinnerska blev kvar. Men vid ett tillfälle saknades tre garnnystan och Ingeborg fick skulden för detta. I vredesmod över denna beskyllning skulle hon ha uttalat en förbannelse, där den som verkligen stulit garnet, skulle drabbas av "märke på handen och näsan på den som tagit nystanen och i magen en levande orm". Sedan lämnade hon prästgården och begav sig mot hemtrakten. Prästfrun kom därefter att upptäcka att de saknade nystanen låg i hennes kista och förbisett att hon själv lagt dem dit. Hon kunde inte ställa allt tillrätta, då Ingeborg givit sig iväg. Efter en tid drabbades prästfrun av något som tydligt kunde hänföras till den av Ingeborgs uttalade förbannelse och avled så småningom i svåra magsmärtor.

Genom många omständigheter med förtal och ryktesspridning, kom Ingeborg att anklagas för häxeri trots att det för trettio år tillbaka, kommit ett påbud både från kungen och ärkebiskopen att häxperioden är över. Ingen skall härefter beskyllas för häxeri. Hon blev förd till Öjebyn, där hon skulle "sig själv till ett välförtjänt straff och androm, slikom grovom missdådare till varnagel, halshuggas och å båle brännas".

Lisbeth Lindmark fann anledning att på de församlade pensionärernas vägnar tacka Morgan Stenberg för den rysliga berättelsen.

Text och bild: Bertil Berglund

